

**Про організацію освітнього процесу з природознавства
в закладах загальної середньої освіти Полтавської області
у 2019-2020 навчальному році**

Навчання природознавства у закладах загальної середньої освіти у 2019-2020 навчальному році здійснюватиметься відповідно до Державного стандарту («Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392).

«Природознавство» – предмет, який інтегрує елементи знань з біології, географії, фізики, хімії, астрономії та екології. Він завершує природничо-наукову складову предмета «Природознавство» початкової школи і є пропедевтичним для біології, географії, фізики, хімії в основній школі. Зміст і методика природознавства формують цілісне сприйняття довкілля, екологічну грамотність і відрізняються практичною спрямованістю.

У програмі є інтегровані змістові напрями: «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість та фінансова грамотність». Ці змістові лінії відображають провідні соціально й особистісно значущі ідеї, що послідовно розкриваються в освітньому процесі; інтегровані змістові лінії співвідносяться з ключовими компетентностями, опанування яких забезпечує формування ціннісних і світоглядних орієнтацій учня, що визначають його поведінку в життєвих ситуаціях.

Програми і підручники, рекомендовані Міністерством освіти і науки України для використання у закладах загальної середньої освіти:

Таблиця 1

Клас	Програма	К-ть год. на тиждень	Підручники
ОСНОВНА ШКОЛА: заклади загальної середньої освіти			
5	Програма з природознавства для 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена наказом МОН України від 07.06.2017 № 804. (https://goo.gl/GDh9gC)	2	Відповідно до замовлення закладу загальної середньої освіти: « Природознавство » підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (автори Коршевніук Т.В., Баштовий В.І.). Видавництво «Генеза», 2018 « Природознавство » підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. (автори Ярошенко О.Г., Бойко В.М.). Видавництво «Світоч», 2018

Типовими навчальними планами на вивчення предмета «Природознавство» в 5 класі за програмою передбачено 2 години на тиждень.

Загальний обсяг навчального часу орієнтовно становить 70 годин, а саме:

- Вступ – 6 годин,
- Тіла, речовини, явища навколо нас – 15 годин,
- Всесвіт – 8 годин,
- Земля – планета Сонячної системи – 38 годин: (Земля як планета – 16 годин, Планета Земля як середовище життя організмів – 15 годин, Людина на планеті Земля – 7 годин), з них 3 години – резервний час, який може бути використаний для організації різноманітних форм навчальної діяльності: екскурсій, проектної та дослідницької діяльності учнів, роботи з додатковими джерелами інформації, корекції та узагальнення вивченого.

Нагадуємо, що розподіл годин у програмі є орієнтовним. За необхідності і виходячи з наявних умов навчально-методичного забезпечення, вчитель має право самостійно змінювати обсяг годин, відведених програмою на вивчення окремого розділу, у тому числі змінювати порядок вивчення розділів, тем, пропонувати власну тематику проєктів та природознавчих досліджень.

Для засвоєння навчального змісту предмета «Природознавство» особливе значення мають такі методи і прийоми навчальної діяльності школярів, як спостереження, проведення нескладних дослідів, вимірювань, робота з різними інформаційними джерелами тощо. Тому в кожному розділі програми виділено рубрики «Практичні роботи», «Практичні заняття» та «Навчальні проєкти».

«Практичні роботи» і «Практичні заняття» проводяться і реалізуються на уроці. Виконання практичних робіт оцінюється обов'язково, а робота учнів під час виконання практичних занять учитель оцінює вибірково.

«Дослідницький практикум» – це самостійна (або із допомогою дорослих) робота учнів у позаурочний час. Його мета – вироблення дослідницьких умінь у процесі розв'язування задач практичного спрямування.

Компетентнісний потенціал предмету може бути реалізований також і через виконання учнями навчальних проєктів. Проєктна діяльність виступає і засобом формування, і засобом оцінювання компетентностей. У курсі природознавства 5 класу всі проєкти **виконуються лише на уроках**.

Навчальні проєкти виконуються в малих групах (3–5 учнів). Під час виконання учнями навчальних проєктів їхні вміння доповнюються і поглиблюються. Так, головними навчальними завданнями в першому проєкті «Жива і нежива природа навколо нас» є формування вміння збирати і фіксувати дані, представляти їх наочно, формулювати висновки (математична, інформаційно-цифрова компетентність, уміння вчитися впродовж життя), у другому «Наш дім – Сонячна система» – базових навичок співробітництва (соціальна компетентність), у третьому «Вирощування найвищої бобової рослини» – вести тривале спостереження, фіксувати дані в журналі спостережень, формулювати гіпотези, планувати і проводити дослідження,

пояснювати отримані результати (компетентності у природничих науках і технологіях). У четвертому проєкті «Смітити не можна переробляти» (про «друге життя» побутових речей) до вище названих додається ініціативність і підприємливість та екологічна грамотність.

Опис усіх проєктів і орієнтовні методичні рекомендації для вчителів, допоміжні матеріали для учнів, форми оцінювання розміщені на електронному ресурсі <http://priodaprojects.blogspot.com/>.

Також можна деякі проєкти з природознавства проводити як міжпредметні, наприклад з інформатикою, математикою, мовою і літературою та історією. Бажано узгодити з учителями інших предметів, які працюють в цьому класі й також виконують з учнями проєкти, спільні вимоги щодо наскрізних умінь учнів, які формуються і розвиваються при виконанні ними проєктів. Це значно зекономить час і підвищить рівень здобутих учнями ключових компетентностей.

Навчаючи природознавству, необхідно враховувати регіональні особливості у змісті предмета. Включати місцеві природні об'єкти в освітній процес у рамках практикумів у навколишньому середовищі (знання найбільш поширених рослин і тварин своєї місцевості, вивчення правил безпечної поведінки у своїй місцевості).

Методист відділу
природничо-математичних
дисциплін та технологій

В.І. Бур'ян